

פרשת כי תצא תשפ"ו

גליון ל"ו

גליון נעימורה ישראל

דברי תורה ושיחות מאת נ"ק הגה"צ אב"ד שליט"א

כי תצא למלחמה דרכי מלחמת היצר ותחבולותיו

הבינו זאת והיו יראים לבל יסתלק ח"ו דוד המלך מעוה"ז מחמת שלא הי' לו עוד מלחמת היצר ולזה נתנו עצה ותחבולה להמציא לו מלחמה חדשה ונתנו לו אבישג השונמית יותר מ"ח נשים כדי לכבוש היצר שלא יגע בה ובזאת יתעכב עוד בעוה"ז. עכ"ל.

והעולה מדבריו, כי כל מה שבא האדם לעולם, אינו לנצח היצר - אלא ללחום איתו. וצריך להתייגע כל יום ויום במלחמה חדשה על כל דבר שבקדושה, והיצר עומד לשטן לו בכל מיני דרכים ואופנים, ואין האדם יכול לנצח את היצר ולהתחיל לישב בשלוה מתוך מנוחה, כי באם השלים את עצמו - גמר את תיקונו בעולם הזה, ומתעלה לשיבה של מעלה.

ובזה נבוא לבאר הכתובים, כי תצא למלחמה - למלחמה הידועה שהיא מלחמת היצר, וכמו שכתב בחובות הלבבות (שער יחוד המעשה פ"ה) - אמרו על חסיד, שפגע אנשים שבים ממלחמת אויבים, ושללו שלל אחר מלחמה חזקה, אמר להם: שבתם מן המלחמה הקטנה שוללים שלל, התעתדו למלחמה הגדולה. אמרו לו: ומה היא המלחמה הגדולה. אמר להם: מלחמת היצר וחיליו.

וזהו 'על אויבך' - וכפי שכותב בחובות הלבבות (שם) בן אדם. ראוי לך לדעת, כי השונא הגדול שיש לך בעולם הוא יצרך, ואתה ישן לו והוא ער לך, ואתה מתעלם ממנו והוא אינו מתעלם ממך.

תחבולות היצר לשבר לב האדם

ועתה מבאר הכתוב - מה הם דרכי היצר ותחבולותיו - להטעות את האדם כאילו מלחמת היצר הוא דבר גדול ונורא, ואי אפשר לנצח את כל המכשולות האדירים העומדים בפניו, ובהר נדמה לו, וזהו כוחו של היצר להגדיל כל דבר בדמיונות השוא כעבודות העגלה, הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבודת העגלה חטאה (ישעי' ה, יח).

וזהו דרכם כסל למו של הרבה אנשים שמתיאשים מעבודת ה' מחמת שידעו כי בבירור שאי אפשר לנצח היצר ולא שייך להלחם בו, וסוברים בדעתם שלא יתכן להתאפק ולהתגבר כל שעה ושעה על רוב המכשולות שפורס היצר למרגלותיו.

ועל זה אמרה תורה 'כי תצא

ולבוא למנוחה, לישב בשלוה באהלה של תורה ולהתפלל בנחת ללא הטרדות והמניעות שהיצר מכניס אצלו תמיד.

כשמשלים עבודתו בעולם מסתלק ממנו חיותו

וקודם שנביא את תירוצו של התפארת שלמה, נעתיק עוד מש"כ בפרשת קורח, כי כל החיות שיש לאדם בעולם הזה - הוא מחמת שיש לו מה לתקן בעבודת ה', אך באם תיקן הכל בשלימות - נפסק חיותו ממנו ונשמתו מסתלקת ממנו, ולכן יש להודות על מה שעדיין לא תיקן עצמו בשלימות שאז יש לו חיות ויכול להמשיך לעבוד את בוראו. וזה לשונו: כל הקרב הקרב אל משכן ה' יומת. יבואר עפ"י מ"ש אם האדם הוא בתכלית השלימות ואין לו עוד שום תאוות היצר אין לו עוד חיות בעוה"ז. וזה גם כן מ"ש כאן כל הקרב וגו' יומת כי כבר נגמר פעולתו בעוה"ז. האם תמנו לגוע (במדבר יז, כח), הכוונה כמו ששמעתי מפי אדמו"ר הרב הגאון הקדוש וכו' מו"ה ישעי' זלה"ה אבד"ק פרשעבורז אשר אמר טרם פטירתו פירוש ע"ז הפסוק האם תמנו לגוע. האם השגנו מעלות השלימות אשר האדם צריך להשיג בחייו אזי יכול להיות מוכן ח"ו לגוע. ע"כ דבריו הקדושים. וז"ש (איכה ג, כב) חסדי ה' כי לא תמנו. פי' זהו חסד הגמור שאיננו בא לתכלית התמימות ויש לו עוד מלחמת היצר כדי שהי' לו עוד חיות בעוה"ז. ע"כ.

העבודה היא ללחום - ולא לנצח

ועתה נביא מה שמתרץ התפארת שלמה על התמיהה דלעיל, כשהוא מניח יסוד עצום לכל הקרב בשערי העבודה, וזה לשונו: על זה באה התורה לרמוז. כי תצא למלחמה היינו שעיקר יציאתך לזה העולם הוא רק למען היות לך מלחמה כל ימי חייך ולכן נוצרת. וז"ש ביעקב אבינו (בראשית ז, א, ברש"י) בקש יעקב לישב בשלוה אמר לו הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעוה"ב וכו'. וכיוצא בזה מצינו בדוד המלך ע"ה שאמרו לו נעריו (מלכים א, ב) יבקשו למלך נערה בתולה ותהי לו סוכנת. כי אז הי' דוד בבח"ז שלא הי' לו עוד שום תאוה כמ"ש (תהלים קט, כב) ולבי חלל בקרבי ואמרו חכז"ל שרהג היצר. וז"ש (מלכים א, א) ויכסהו בגדים ולא יחם לו. ומשרתיו הצדיקים הגדולים

כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלהיך בידך ושבית שבי (דברים כא, י).

כבר עמדו המפרשים בפסוק זה אמאי נאמר 'כי תצא' בלשון יחיד ולא בלשון רבים. עוד דקדקו מהו הלשון 'כי תצא' דהוי ליה למימר 'כי תלחם' וכיוצ"ב, ומהו נקט ענין היציאה דייקא.

ומלבד זאת צריכים לבאר מהו העבודה הנלמדת ממקראות אלו, וכנודע שהתורה נצחית וקיימת בכל דור ודור, ומה ניקח מכאן לעבוד את בוראינו.

וטרם נבוא לבאר מקראות אלו, נקדים הא דאיתא בפרשה הקודמת (כ, א): כי תצא למלחמה על אויבך, וראית סוס ורכב עם רב ממך, לא תירא מהם, כי ה' אלהיך עמך המעלך מארץ מצרים.

ונודע מספ"ק כי נרמז בכאן מלחמת היצר אשר קם על האדם להאבדו מן הארץ העליונה וצריך לצאת ולהלחם בו תמיד, ועל כן יש לדקדק מכל הפסוקים הללו מה הם דרכי המלחמה שנוכל לנצח את היצר ולעבוד את בוראינו כראוי וכיאות.

תכלית בריאת האדם היא בכדי ללחום עם היצר

ותחילה נביא את דברי קדוש של התפארת שלמה בפרשתנו שמאיר את דרכי העבודה באספקלריה נהירה, וכה לשונו: ענין מלחמת היצר מה שאנו רואים כי יש אנשי מעשה העושים מלחמה ביצרים ומנצחים אותם ואח"כ באיזו ימים הולך ומתגבר עליהם וצריכים לערוך עוד נגדו מלחמה מחדש ובאמת הוא תמי' גדולה בעיניהם מה זה ועל מה זה הלא כבר ערכנו מלחמה וכבשנו אותו והי' עולה בדעתם כי די להם בזה ועתה הנה הוא היצר מתגבר כנגדם ומה יהי' בסופם.

והנה כל אחד שרואה תמיהתו של התפארת שלמה - תיכף רואה לפניו את אחד מן הקושיות הגדולות הניצבות בפניו יום יום, שהרי כל אחד מאיתנו עמל ומתייגע בכל פרט ופרט בדרכי העבודה, הן בהשכמת הבוקר, והן בתפילה, והן בלימוד התורה, וכן בכל עסק ועסק ממצות הש"ת הכל בא מתוך יגיעה והתאמצות, ונפשו יכאב עליו מדוע לא אזכה יום אחד לנצח את המלחמה

למלחמה על אויבך, וראית סוס ורכב, כי היצר מסמא עיני האדם לדמות בליבו כאילו מלחמת היצר 'איז א גרויסער בער' סוס ורכב - שאינך יכול להתגבר עליו.

וממשיך הפסוק לומר 'עם רב ממך', עפ"י מאמר האוה"ח הק' שהכוונה כנגד כוחות הרע שניתוספו ממנו מצד מעשיו הרעים והם 'ממך', ומחמת כן מוסיף האדם פחד בלבבו לאמר: הלא הרבה חטאתי ונתגברו עלי כוחות הרע, וכיצד איפוא אוכל לצאת למלחמה להתגבר על היצר הרע, ונשבר לבו לגמרי.

אזהרת התורה לא לפחד מעצת היצר

ועל זה הזהירה התורה 'לא תירא מהם' - אין לפחד כלל מכל התעותעים האלו שמראה היצר לאדם, כאילו מלחמת היצר גבוהה עד לב השמים, והטעם - כי ה' אלהיך עמך המעלה מארץ מצרים - כי הלא במצרים היו ישראל שקועים במ"ט שערי טומאה רח"ל, והיו גרועים הרבה יותר מהמצב שלך, ובכל זאת לא הסתכל הקב"ה על מצבם הירוד, ובחר בהם להיות לעם סגולה ממלכת כהנים וגוי קדוש, ונתעלו לדרגות גבוהות ביותר בקבלת התורה שאי אפשר להשיג כלל. ולכן אין צריך לפחד כלל מכל הטענות הללו שמעמיד היצר, כי כל אחד יכול להתגבר על היצר אף שהוא שקוע בערוות הארץ.

שב"ק רומז על התחדשות מכל המצבים

ונודע מש"כ בזרע קודש (פרשת בא) וז"ל: בשבת קודש שבו באים לקדושה, אף שהיו משוקעים מקודם בטומאה, אומרים בקידוש תחילה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים, פירוש שעתה נפתח לו שער ופתח והתחילה להיות מכאן ואילך נקרא קודש, אף שהיה משוקע מקודם בעבירות, והגם שלפי השכל והטבע אי אפשר זה, לזה אומרים זכר ליציאת מצרים, שהיינו גם כן משוקעים עוד במ"ט שערי טומאה וכמעט נשקענו רק שהשי"ת עשה לנו נס, והנס הזה הוא שער שבכל עת שנצרך לזה לצאת משקיע הטומאה לקדושה, יוציא אותנו השי"ת על ידי הזכר של יציאת מצרים. עכ"ל.

וכן היה רגיל כ"ק אאז"ל לפרש, 'תחילה למקראי קודש' היינו שהדבר הראשון שצריך לעשות בתחילה כשרוצה לקרוא אליו את הקדושה - הוא 'זכר ליציאת מצרים' - להזכר מיציאת מצרים שאז נתעלו כולם לדרגות הגבוהות ביותר למ"ט שערי קדושה אף שהיו משוקעים בטינופי מצרים.

וממשיך הכתוב לומר: ויספו השטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו וגו'. ופירש רש"י - הירא מעבירות שבידו, והיינו שהאיש הזה שסובר שמחמת שיש עבירות בידו אינו יכול להצליח במלחמתו נגד היצר - איש כזה הוא רך הלבב ופחדן ולכן אסור לו לצאת במלחמה - 'ולא ימס את לבב אחיו כלבבו', כי שמא יגרום פחד לשאר ישראל היוצאים למלחמה.

אית יראה ואית יראה

בכדי שנדע יסודות החיים, ובפרט בהתקרב הימים הנוראים, הט אזניך ושמע לדברי רבותינו הקדושים, וזהו כלל גדול ויסוד איתן בענין יראת ה'.

כי הנה מצינו בתורה פעמים רבות שנצטוונו על יראת ה', עד שאמרה תורה - מה ה"א שואל מעמך כי אם ליראה וגו', שזהו

תכלית בריאת שמים וארץ, ותכלית כל הבריאה, כדאיתא במדרש (אותיות דר"ע, ד"ה ד"א בי"ת) בראשית בשביל יראה שנקרא ראשית שנאמר ראשית חכמה יראת ה' (תהלים קיא, י). וכדכתב (קהלת ג, יד) והאלקים עשה שיראו מלפניו.

ליזהר שלא ליפול ליראה פסולה

אמנם יש ליזהר באם נכנס האדם לשערי היראה, שלא יפול למצולות העצבות ודאבון לב, כי חוט השערה מפריד בין יראה לעצבות, וצריך להיות חכם לידע האיך להשמר ולזהר מן העצבות והמרה שחורה שהם הגורמים הגדולים להפיל את האדם מעבודת ה'.

ולפעמים מסתובב האדם בעגמימות הלב, וחושב עצמו לצדיק יען לבבו נשבר לרסיסים, ועל כן חובה היא להפריד ביניהם, לידע ולהודיע כי שני דרכים הם: האחת, מצד הקדושה, שהיא היראה ושברון הלב שמביא את האדם לשאוף להתעלות יותר ויותר, ובזה הדרך ישכון אור, כי קרוב ה' לנשברי לב, לב נשבר ונזכה אל' לא תבזה, ואני אשכון את דכא ושפל רוח. והשנית, מצד הטומאה, שהיא העצבות והמרה שחורה שגורם לאדם לחדול מעבודתו ולהרגיש שאינו עושה כלום בעולם.

ועל כן כאשר האדם מנהיג עצמו ביראת ה', יש לו לראות שלא ימוש מן הדרך ולהפסיד הכל, וכמו שכתב בחובות הלבבות (בהקדמה): וזכרתי דברי האומר: מן הזהירות שלא תרבה להיזהר.

הדרך כיצד לבדוק מי מביא לו את היראה

וכיצד יוכל האדם לבדוק עצמו, באיזה דרך מתהלך הוא, האדם מצד הקדושה או שמא מצד הטומאה.

הנה יוכל האדם לראות בעצמו האם מחשבותיו גורמות לו להתחזק בתורה ובעבודה, ולהתחדש מעתה, כמאמרם (ב"ר כא, סו): אין 'ועתה' אלא לשון תשובה, היינו שמחדש עצמו ואומר - מה שהיה היה, 'ועתה' אני מתחיל הכל מחדש, וכן מצינו שתשובה היא בינה שנקראת אהי"ה, וכפשטות הלשון שהאדם מחליט 'אני אהיה טוב' כמ"ש בזוה"ק 'אהי"ה - אנא עתיד לאולדא', ואם הולך בדרך זה - הרי זה סימן כי הולך בדרכי ישרים.

אמנם אם מחשבותיו גורמות לו להחליט שעוזב הכל, ולייאש עצמו שאין מה לעשות ולא יועיל לו שום חיזוק בנפשו, זה יורה כי היצר וחילותיו נותנים מחשבות אלו בקרבו למען ירפה מעבודתו ה'.

עוד סימן יש בדבר, שאם יש לו לב נשבר מצד הקדושה, הרי הוא רואה תמיד מעלת חבירו ולא חסרונו, ורואה כיצד חבירו גדול ממנו ובא לקנות סופרים ומרבה חכמה, ומשתדל תמיד לחזק את עצמו ולראות את המעלות שיש בו, ומפיח בעצמו תקוה שהולך להיות טוב.

אבל אם נעצב מסטרא אחרא, שונא את עצמו ואת אחרים, ומרגיש מרירות ותרעומת על כל העולם, עד שגם על ה' יזעף לבו, ורואה את החסרונות של זולתו ושל עצמו, ואינו רוצה לעשות כלום, אלא נשכב במיטתו או ישב בדד וידום בלי עשות מאומה.

דרכי היצה"ט - התחדשות ובנין

ונקוט כלל זה בידך, כי מחשבות היצה"ר יביאו תמיד לידי חורבן, ומחשבות היצה"ט מביאים לידי בנין.

ואומרים בשם צדיקים כי הסימן הראשון של הצדיק הוא שרוצה להתחיל תמיד מעכשיו. כי זה הוא כלל גדול - שאם מחשבותיו גורמות לו להפסיק מאיזה עבודה או משום דבר שבקדושה, הרי זה מצד הקלי'. ואפי' באם נדמה לו שהוא מחשבת ענוה או שאינו רואה את עצמו ראוי לכך, הנה כל אלו אינם באים מצד היצר הטוב אלא מצד אחר.

ואיתא בספה"ק נועם אלימלך (ליקוטי שושנה) כי זהו השער של הצדיקים - שמבינים שלא עשו כלום וחפצים תמיד להתחיל מחדש, וז"ל: פתחו לי שערי צדק כי' דהנה עיקר מדת הצדיקים כך היא בכל מה שעובד יותר להבורא ברוך הוא הוא מבין יותר שאינו יכול להגיע אל תכלית העבודה כי אין סוף בדבר וזה הוא עיקר הבנת הצדיק שמבין זה שאינו יכול לבא אל התכלית הגמור והיא היא העבודה וזהו שאמר הכתוב פתחו לי פירוש הצדיק אומר שיפתחו לו השערי העבודה לבא במ לעבוד הבורא לפי שסובר שלא עשה כלום עדיין ולא פעל בעבודתו כלל עדיין ומשיבין לו זה השער לד' פירוש היא היא עיקר העבודה לידע זה שאינו יכול לגמור בהעבודה כי דבר שאין לו סוף ותכלית והבן. עכ"ל.

ובענין זה הביא בספר ישמח ישראל (פרשת בא) וזה לשונו: כמו"ש הרבי ר"מ מקאזניץ זצלה"ה ע"ד רש"י ז"ל (שמות כח, כ) כתית למאור ולא כתית למנחות, היינו אף שהזהרתיך להיות כתית הוא רק למאור שתאיר עצמך ע"י הכנעה ותתקן מעשיך שתוכל להאיר, ולא כתית למנחות, מלשון מונה, רק ע"י השפלות תחזק מעשיך להתלהב בעבודתו. עכ"ל.

וכן מסופר על הרבי ר' זושא זי"ע שהיה בוכה ומתאנח קודם שינתו, והיה מבטיח לעצמו כי מחר ישתדל לעשות רק טוב. ואח"כ אמר: הלא גם אתמול אמרתי כן, וענה: אבל עכשיו אני רוצה באמת. וכך היה חוזר ונשנה כל יום. ומזה אנו לומדים עוצם מדריגותיו - איך שהיה מתחזק כל יום ויום, ולא נתייאש כלל, אלא התחדש תמיד.

השי"ת שאל לאדם הראשון מאיזה צד בא לו היראה

והנה על הענין הלז, מצינו מאמר הצדיקים - החודר כליות ולב, דהנה מצינו אצל אדם הראשון, שלאחר שחטא ופגם בעץ הדעת - שאל אותו הקב"ה "אייכה" - היכן אתה (בראשית ג, י). השיב אדם הראשון: ואירא כי עירום אנכי ואובא. השיבו הקב"ה: מי הגיד לך כי עירום אתה.

וביאר הצדיקים - כי זאת היתה שאלת הקב"ה, הלא היצר הטוב והיצר הרע - שניהם אומרים לאדם לבוא לשפלות, אמנם מטרת היצר הטוב היא להראות שהוא ערום מן המצוות ובזה גורם לרומם את האדם שירצה להתחזק ולהתחדש, ואילו מטרת היצר הרע היא לייאש את האדם שהוא ערום לגמרי ואין בו שום תקוה. ולכן שאל אותו הקב"ה "מי הגיד לך כי עירום אתה" - מי הוא זה שמביא לך מחשבות אלו, האם היצה"ט או שמא היצה"ר.

אמנם מחמת שהנחש הערום מכל חית השדה - הוא אשר הביא לאדה"ר את המחשבות הללו של שפלות ועצבות, לכן הסתתר אדה"ר מפני הקב"ה ונתקלל לדורותיו אחריו. אך אילו היה היצה"ט מביא את המחשבות הללו היה אדה"ר רץ ומחפש אחר הקב"ה לחזור אליו ולשוב אל מחצבתו הראשון, ולא היה בוחר

במלחמת היצר אינו יכול לסמוך על כוחו

ועל זה בא הכתוב לומר 'כי תצא למלחמה וראית סוס ורכב עם רב ממך' שלפעמים נופל האדם לידי יראה, והיראה הזאת אינה גורמת לו להטיב דרכיו, על כן צריך לתת אל ליבו מי הכניס בי יראה כזאת, הלא ודאי היצר הרע שרוצה להניע אותי מעבודת ה', ועל זה אמר הכתוב 'לא תירא מהם' - אל תמשיך עם היראה הזאת.

והראיה לכך - 'כי ה' אלהיך עמך המעלך מארץ מצרים' - ושם מצינו יסוד גדול שגם הצדיק הגדול ביותר - אם אין הקב"ה עוזר לו - אינו יכול לעמוד מול היצירה, ולהיפך, גם הרשעים אשר נפלו חלילה למ"ט שערי טומאה - מרים אותם הקב"ה מעומק שאול אל מעלות רמות ונשגבות כמו בקבלת התורה, וכמאמר הצדיקים שעם עזרת השי"ת אפשר לעבור את ים הגדול, ובלי עזרת השי"ת אי אפשר לעבור אפי' את סף ביתו.

ועל כן אינו צריך לירא כלל ולהעצב אל ליבו בראותו את שפל מצבו - כי בכל מצב זקוקים לרחמי ה', הן צדיק והן רשע, ולפיכך ישים כל בטחונו בה' ואל יפחד כלל מכל דמיונות השוא שהיצר מכניס בלבו, וכפי שראינו במצרים כי ברוב בטחון בה' אין צריך לפחד כלל מהיצר.

וזה שדיבר הכהן אל העם לפני שיצאו למלחמה 'שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה' וכמו שפירש רש"י - 'אפילו אין בכם זכות אלא קריאת שמע בלבד, כדאי אתם שיושיע אתכם', ובדברים האלו חזק ועודד את רוחם של ישראל שאף אם אין בידם כלום - אך כדאי להם זכות האמונה להושיע אותם מכל צרותיהם, כי ההולך באמונה יש לו הכל.

וכן אמרו במדרש (שמו"ר בשלח כא, ח): אמר הקב"ה כדי היא האמונה שהאמינו בי ישראל שאקדע להם הים, שלא אמרו למשה היאך נחזור לאחורינו שלא לשבור לב טף ונשים

להסתכל רק על העתיד ולא על העבר

ומובא בשם צדיקים, כי בקריעת ים סוף, בשעה שעלה הקטרוג 'הללו עובדי זרה' ויצעקו בני ישראל אל ה', וכתוב בתורה: ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי - דבר אל בני ישראל ויסעו. כי הנה ישראל ראו את שפל מצבם ונעצבו ליבם והתחילו לצעוק אל ה' במר נפשם.

ועל זה בא הקב"ה להורות לישראל כי לא זו הדרך לעצור ולבכות על מצבו, באמרו "מה תצעק אלי", מה יתן ומה יסיף לכם כל הבכיות הללו, וכי עבודת ה' יש בזה, אלא "דבר אל בני ישראל ויסעו" תתחילו לנסוע הלאה, אל תסתכלו על העבר אלא רק על העתיד.

וזהו כוונת הכתוב במלחמה הנודעת - מלחמת היצר 'לא תירא מהם', אל תירא ואל תחת. ובספה"ק תולדות יעקב יוסף (פרשת שופטים) הביא את דברי הרמב"ם (ל"ת סימן

הילולא דצדיקא

הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע // י' אלול תק"נ

עניני שלום בית, היות וחמיו אוכל שרויה בפסח, ומשום כך אינו יכול לאכול אצלו בפסח, ואשתו מקפדת עליו משום כבוד אביה. כששמע רבינו את דבר המחלוקת ביניהם, סיפר לו הסיפור עם המצות שלו, וסיים: אני הרגשתי מיד שהמצות אינם שלי, ואעפ"כ הבלגתי משום שלום בית, וא"כ גם אתה מותר לך להבליג ולוותר משום שלום בית.

• רבינו היה עמל מאד על נקודת האמת עד מאד, ומסופר שלא היה הולך כלל לבקר חולים, מפני שבשעה שבאין לבקר את החולה מתחיל לגנוח ולהיאנח יותר ממצבו האמיתי ואין זה אמת, ולכן לא אבה לבקר חולה כדי שלא להכשילו בשקר. אך היה איזה עיור שהיה מנגן בשמחות וחתונות ואותו הלך לבקר בחליו, ואמר רבינו כי יהודי זה למעשה אינו עיור כלל, אלא כיון שראה שלצורך פרנסתו הוא מנגן, ונתיירא שמא בעת שינגן בחתונה יעמדו שם נשים, לכך קיבל ע"ע לעצום עיניו ולא לפקחם כל ימי חייו, וכך היה שמאז שהחל לנגן עצם את עיניו ולא פתחן כל ימי חייו, ורק קודם פטירתו אמר לסובביו הניחו לי ואפתח את עיני לראות עוד את העולם ופקח עיניו והסתכל ומיד לאחמ"כ נסתלק, ואת יהודי זה הלך לבקר.

• היה יהודי של"ע לא נפקד בזש"ק, וגמר בנפשו לבנות מקוה טהרה בעיר שלא היה בה מקוה, ורצונו היה שרבינו יחנך לראשונה את המקוה ואז יוכל לפעול אצלו הישועה, וכך עשה ובנה מקוה מהודרת באותה עיר, אך בבואו להזמין את רבינו לא ידע מה יאמר ולאיה צורך יבקשנו שישע לאותה עיר. לבסוף החליט לומר שמזמיני לשמש סנדק באותה עיר, ויתכן שאכן לא היה בדבריו שקר, כיון שרצה להביאו על מנת לפעול שיהא לו בן ועי"ז יהא צריך באמת לסנדק וזה היה תכלית בקשתו... אך בהיותם בדרך הרגיש רבינו שאין זה לצורך סנדקאות, ובליט ברירה החל אותו יהודי לומר לו שבנה בעיר זו מקוה על מנת שהרבי יטבול בה ויחנכה ויפעול עבורו בן זכר. רבינו המשיך לנסוע עמו, ברם בהיותו במקוה כאשר אך הכניס רגלו, יצא מיד ולא טבל, ושאל מי היה כאן לפני במקוה, אמר לו הבעה"ב שה"מאור עינים" זי"ע עבר כאן בדרכו ונצרך למקוה ונתן לו להיכנס מפני כבודו, אמר לו רבינו הלא הוא כבר פעל לכם הישועה, ולגודל מידת האמת שבו לא רצה שיתלו בו הנס, ולכן לא רצה ליכנס למקוה וחזר לביתו.

• לרבינו נראה חסיד אחד לאחר פטירתו, ושאלו רבינו ווי גייט איהם אויבן, ואמר שהכל על צד היותר טוב, אבל הוא מתגעגע לשבתות שהיו לו אצלו. ואמר ע"ז הרה"ק היסוד העבודה זי"ע: "כלום חידוש הוא, שם למעלה היה לו את העולם הבא שלו בעצמו, וכאן היה לו את המעין עולם הבא של רבינו, וכי רבואת הוא שהמעין עוה"ב של רבינו הוא יותר מהעולם הבא של החסיד".

אביו של רבינו היה איש ישר ותם דרך ושמו רבי אברהם ז"ל, והיה נוהג שלא לדבר לפני התפילה. פעם בא אליו גוי ואמר לו שמצא איזה דבר ואינו יודע אם הוא חתיכת זהב או מתכת אחרת, וברצונו שיקנה אותה ממנו, אבל היות שלא דיבר לפני התפילה רמז לו שיבוא לאחר התפילה, אולם הגוי לא חיכה עליו ובינתיים מכר את המתכת לאיש אחר, והקונה אכן נתעשר מאד מזה. מעשה זה עשה רעש גדול בשמים שרבי אברהם הפסיד את העשירות מחמת מנהגו הכשר, ונמנו וגמרו שיתנו לו בן "וואס וועט זיין א שטיק גאלד פאר די וועלט", ונולד לו רבינו.

• הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא זי"ע שמע שרבינו שהיה עוד צעיר לימים התחיל להנהיג עדה, ונסע אליו לראות אם הוא ראוי לזה וכו', ובשבת בעת תפלת שחרית כשאמר רבינו "הכל יודוך", נגש אליו ועמד בצדו זמן רב והקשיב לתפלתו, ואח"כ אמר, שבשעה שאמר רבינו "הכל יודוך", אז כל הברואים בכל העולם התחילו להודות לה'.

• פעם שמעו תלמידי רבינו שבסוף שמו"ע קודם יהיו לרצון ביקש רבינו מהשי"ת ש"המשרתת תחזור", והיו בין התלמידים 'מקובלים' ועיינו בדבריו ולא מצאו שום כוונה לתלות בהם ע"פ קבלה, עד ששאלו את פיו מה היתה כוונתו, ואמר להם שלא היו לו שום כוונות נסתרות, אלא בפשטות היות והמשרתת ממאנת לבוא עוד אליהם, וזוגתו הרבנית אין לה כח וצריכה עזרה, ע"כ ביקש מהשי"ת שיתן בכל המשרתת שתחזור לעבודתה. וסיים: "הלא תבינו, כשילד חפץ במעיל משי הריהו מבקש זאת מאביו, וכן כשחפץ בפרוטה לקנות כעך ג"כ מבקש מאביו ואינו מתבייש אף שהוא דבר פעוט, כי הרי אביו הוא. כן אנחנו בנים למקום והוא ית' אבינו ואין לנו להתבייש לבקש מלפניו אפילו דבר פעוט, כי זולתו אין ממי לבקש".

• רבינו היו לו מצות מיוחדות שהיה נוהג בהם בחומרות יתירות, שהיה קוצר את החיטים בעצמו, ואח"כ ביררן אחת לאחת והכל היה בשמירה מיוחדת, וכמובן שעלו סכום רב. רבינו היה נוהג גם לחלק מצות לעניים בתור קמחא דפסחא, ופ"א בא אחד העניים לבקש מצות לחג, והרבנית שהיתה טרודה בהכנות לחג, נתנה לו בטעות המצות היקרות של בעלה רבינו. כשהלך העני ראתה שטעתה ונתנה את המצות המהודרות, ולא ידעה לשית עצה בנפשה, והחליטה שבכדי שבעלה רבינו לא יצטער ע"כ, לא תספר הדבר לאיש והיא תשים מצות אחרות לליל הסדר. בליל החג כשהתיישב רבינו לעריכת הסדר הרגיש מיד שהמצות אינם המצות המהודרות שהכין לעצמו, אולם לא דיבר מזה כלל, וערך את הסדר כדרכו בקודש.

סיפור זה סיפר לימים רבינו לאחד שבא אליו להתדיין על

להגביר מלכות ה' בעולם, ויתקיים במהרה 'וידע כל פעול כי אתה יצרתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו' - ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה, ותמלוך אתה ה' לבדך' במהרה בימינו אמן.

לעולם היא רק לתכלית אחת - שתעשה מלחמה עם היצר, וכפי שפירש התפארת שלמה עה"פ 'כי תצא למלחמה' כנזכר, ואז 'ונתנו ה' א בידך ושבת שבי', כי כששוברים מלכות היצר וחילוליו המבקשים להפיל את האדם ליאוש ועצבון, נותן השי"ת כח לאדם שיוכל

נ"ח) - שיש מצות לא תעשה שלא יראו ולא יפחדו אנשי המלחמה מאויביהם, שנאמר לא תערוץ מפניהם ולא תיראום (כ), (ג). אמנם הראב"ד כתב בהשגתו, וז"ל: אמר אברהם הבטחה היא ואינה אזהרה, עכ"ל. העולה מכל האמור, כי כל יציאתך

חֲנֻךְ לַנֶּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ // י תפילה האבות // תועלת התפילה על הבנים

תפילה מועלת יותר מכל העצות

אמנם ידוע מאמר הצדיקים "נאך אלע עצות דארף מען וויסען אז דער עיקר איז אַ קאפיטל תהילים" - והיינו עפ"י אמרי קדשו של מרן הבעש"ט הק' זי"ע שאמר לתלמידיו: אחרי כל השגות שהשגתי למעלה בשרשי התורה והמצוות ואחר כל התענוג מהשגותי, אני מניח את כל ההשגות ומחזיק אני באמונה פשוטה 'איך בין א נער און גלייב'. עכ"ל"ק.

והביאור בזה כי הגם שאפשר להיות לכתחילה נער, ומדוע צריך להגיע למדרגות השמימיות והנעלות של הבעש"ט הק' בכדי להיות אח"כ נער, אמנם התשובה הוא שודאי צריך לעמול תחילה במדרגות העבודה, ורק לאחר שמשגיגים את האור האלוקי ומתחילים להרגיש תענוג, צריך להניח הכל ולהיות פשוט.

לאחר ההשתדלות ישים מבטחו רק בה'

וכן הוא בעניני החינוך, כי ודאי שהתפילה מועלת יותר מכל דבר, ואין עצה ואין תבונה לנגד ה', אך תחילה צריך לעשות את ההשתדלות המוטלת עלינו, כמו שכתוב (דברים יד, כט) וברכתך בכל אשר תעשה, היינו שצריך שיעשה עשייה גשמית בכדי שיברכהו ה', אבל לא להאמין ח"ו בפעולה גשמית, אלא ישים רק בה' מבטחו ויהיה סמוך לבו בטוח בה' שישלח ישועתו ולא יסמוך כלל על כוחו ועוצם ידו.

וכמה פעמים נופל האדם בדעתו, לנוכח המצב של הבנים, כאשר מתגלים אצלם קשיים בכמה תחומים ל"ע, ואין לאל ידו לעשות מאומה, אשר על כן צריך להתחזק כי כאשר אין בידו להושיע אזי ודאי לה' הישועה, כי השי"ת הוא הכל יכול, כמו שרואים הרבה פעמים במצבים קשים שלפתע פתאום מתיישרים כל הקשיים ולפעמים ע"י תפילות רבות מעומק הלב יכולים לראות כיצד ילד או בחור משתנה לגמרי ונעשה עובד ה' ומתמיד, גם לאחר שגדולי טובי המחנכים כבר נתיאשו ממנו, כי אין כוח בעולם כמו התפילה אל השי"ת שמסוגלת לחולל פלאות רבות שאין להן הסבר כלל עפ"י חוקי הטבע.

גודל כח תפילת אבות על בנים

ומובא בשם הרה"ק מבעלזא זי"ע כי מי שיש לו בית מלא ילדים אסור לו לעבור תפילת שמו"ע אחת בלי שיוריד דמעות כמים על צאצאיו שילכו בדרך הישר.

ומסופר שפעם נכנס יהודי אל הגרי"ז מבריסק זצ"ל ואמר לו שאין זה פלא שהרב יש לו בנים ת"ח, הלא הוא יושב בכבודו של עולם ואינו צריך לדאוג כ"כ לפרנסה. תכף פשט הרב את כובעו ואמר לו - תראה את הכובע שלי, כל ילד עלה לי בכובע מלא דמעות.

וכן אומרים בשם החזון איש זצ"ל, שאסור להנהלת ישיבה לזלזל בשום בחור כי לעולם אינו יודעים מהיכן יצמח גדול הדור אם מתפלה של אמא או מדמעה של סבתא....

מעשה שהיה - בכח התפילה

וסיפר לי אחד מעשה שאירע זה עתה בחג הפסח שעבר עלינו לטובה, כאשר יהודי אחד מירושלים לא היתה בביתו פרוטה לפרוטה, והגיע המחסור בביתו עד לפת לחם ממש, ובהגיע ערב פסח ולרש אין כל, ובניו ובנותיו רעבים, עד שלא יכלה ב"ב לסבול חרפת הרעב ותרגז עליו ותגרשהו מביתו עד שישבו ובאמתחתו סכום כסף לעשות הפסח.

בצר לו פנה היהודי לבית המדרש 'זכרון משה' ונעמד בקרן זוית כאשר כולו מדוכדך ולבו שבור לרסיסים, ופתח בתחינה עצומה כשהוא בוכה בדמעות שליש אל השי"ת שישלח לו צרכי החג בהרחבה.

באותה שעה סר אל המקום גביר אחד מחו"ל שהגיע לעשות את חג הפסח בעיה"ק ירושלים ת"ו, ויהי כראותו את המחזה הזה, כאשר אברך מאנ"ש מתייפח בדמעות, נכמרו רחמיו עליו וישאלהו לאמר מדוע תבכה, האם אפשר לעזור ולסייע משהו. ויספר לו האברך דברים כהוייתו, שביתו ריקן, ועדיין לא קנה שום דבר לצרכי החג, ואפי' נשלח מביתו עד שיביא את לחמו הביתה.

ויאמר לו הגביר, בוא תבוא אלי אל בית האכסניא באחד המלוונות אשר בירושלים, אולי אוכל לעזור בידך. ויהי בהגיע אותו אברך אל האכסניא, הושיט לו הגביר המחאה על סך ג' אלפים דולר, שהספיק לו על כל צרכי החג בהרחבה, והיתה הרווחה בביתו.

וכאשר סח האברך את כל השתלשלות הדברים לאחד מידידיו, נצטער אותו ידיד ושאל אותו מדוע לא נתת בידי את הכתובת של אותו גביר, אולי הייתי מביא ישועה לביתי גם כן. השיב לו האברך: "אני יכול ליתן לך את הכתובת האמיתית - היא התפילה אל בורא העולמים. כי גם אילו הייתי נותן לך את כתובתו של אותו גביר לא היה לך מאומה מכל זה - בלתי רצון ה' וההשגחתו הפרטית".

יו"ל ע"י מוסדות האר"י שבחבורה ללימוד תורת הנגלה והנסתר בארה"ק // רחוב ר' יהושע 7 - בית שמש

טלפון: 025600080 // אימייל: A6639095@gmail.com